

Vähäpäästöisten liikenteen hankintojen kehittäjäryhmä

24.10.2019

Tilaisuuden tavoite

- Perehdytään direktiivimuutoksen vaikutuksiin eri tyyppisille hankkijoille
- Suunnitellaan toimia joilla hankinnoissa päästään direktiivin edellyttämälle tasolle sujuvasti.

Puhtaiden ajoneuvojen direktiivi?

Tausta

- Direktiivi puhtaiden ja energiatehokkaiden tieliikenteen moottoriajoneuvojen edistämisestä 2009/33/EY, ja sen toimeenpaneva Laki ajoneuvojen energia- ja ympäristövaikutusten huomioon ottamisesta julkisissa hankinnoissa 1509/2011 asettivat julkisiin hankintoihin vaatimuksia mm. hiilidioksidipäästöjen huomioon ottamisesta – ei kuitenkaan velvoitteita tai rajoja.
- Direktiivin päivitys aloitettiin 2017, tarkoituksena parempi vastaus EU:n ilmastotavoitteisiin. Päivitys hyväksyttiin kesällä 2019.

Direktiivipäivityksen keskeiset vaikutukset

- Jäsenmaille sitovat ja sanktioitavat velvoitteet puhtaiden ajoneuvojen osuuksiksi julkisissa hankinnoissa.
- Osuudet määritelty erikseen eri ajoneuvoluokille.
- Seuranta 2022 ja 2026 alkaen 3 vuoden välein.

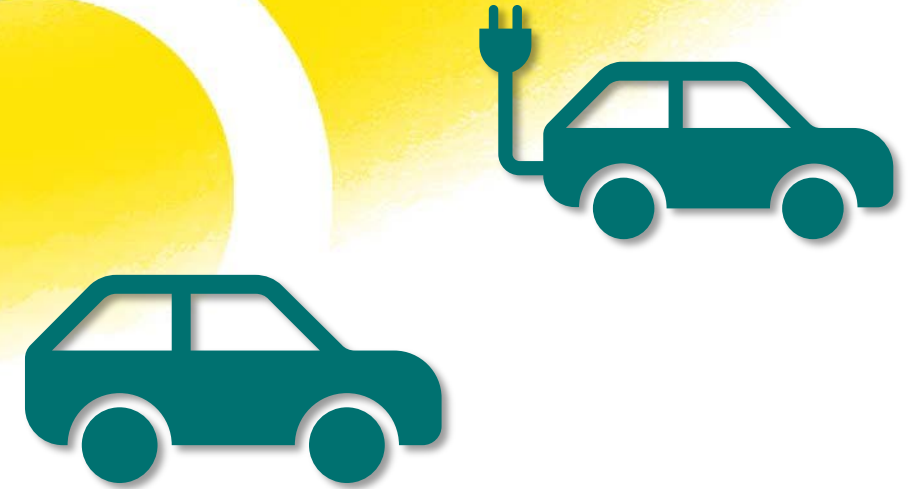
Soveltamisala

- Moottoriajoneuvojen osto, vuokraus, leasing ja osamaksukauppa
- Joukkoliikenteen hankinnat
- Tietyt kuljetuspalveluhankinnat →
- (Uudet sopimukset)

60112000-6 Joukkoliikennepalvelut maanteitse
60130000-8 Matkustajien erikoismaantiekuljetukset
60140000-1 Tilausmatkustajaliikenteen palvelut
90511000-2 Jätteiden keruupalvelut
60160000-7 Tieliikenteen postikuljetukset
60161000-4 Pakettien kuljetuspalvelut
64121100-1 Postin jakelupalvelut
64121200-2 Pakettien jakelupalvelut

Vaatimukset ja määritelmät kategorioittain

- Henkilöautot (M1), "Pikkubussit" (M2) ja pakettiautot (N1.)
- Vähimmäistavoite 38,5 % alkaen 2.8.2021

Puhdas ajoneuvo = alle 50 CO₂ g/km
(vuodesta 2026 alkaen 0 CO₂ g/km)

Vaatimukset ja määritelmät kategorioittain

- Kuorma-autot (N2 ja N3)
- Vähimmäistavoite 9 % alkaen 2.8.2021
- Vähimmäistavoite 15 % alkaen 1.1.2026

Puhdas ajoneuvo = alle 1 g CO₂/kWh
TAI

Vaihtoehtoinen käyttövoima
(Sähkö, kaasu tai 2. sukupolven
nestemäiset)

Vaatimukset ja määritelmät kategorioittain

- Linja-autot (M3)
- Vähimmäistavoite 41 % alkaen 2.8.2021
- Vähimmäistavoite 59 % alkaen 1.1.2026

Puhdas ajoneuvo = alle 1 g CO₂/kWh
TAI

*Vaihtoehtoinen käyttövoima
(Sähkö, kaasu tai 2. sukupolven
nestemäiset)

*Puolet osuudesta täytettävä täyssähköisillä.

Havaintoja ajoneuvo- ja kuljetuspalvelu- hankinnoista

Ympäristönäkökohdat tarkasteluun liikenteen hankinnoissa

- Selvitys Trafin toimeksi annosta keväällä 2017
- Lain vaatimuksista parhaiten osattu soveltaa Euro-päästöluokitusta.
- Vähemmän vaatimuksia energiankulutukselle ja hiilidioksidipäästöille
- Haasteena
 - Hankintoja muun työn ohessa.
 - Kaluston ja palveluiden markkinatilanne vaihtelee suuresti alueittain.
 - Vaatimusten asettaminen ja kohtaaminen lainsäädäntöön.
 - Osaamisen kehittäminen.
- Kiinnostaa
 - Logistiikan ja autojen käytön tehostaminen
 - Uudet kuljetuspalvelut
 - Kuljetusten yhdistäminen

Selvitys energia- ja ympäristövaikutusten huomioon ottamisesta julkisissa hankinnoissa

-Ajoneuvot ja kuljetuspalvelut

Julkaistu 5/2017

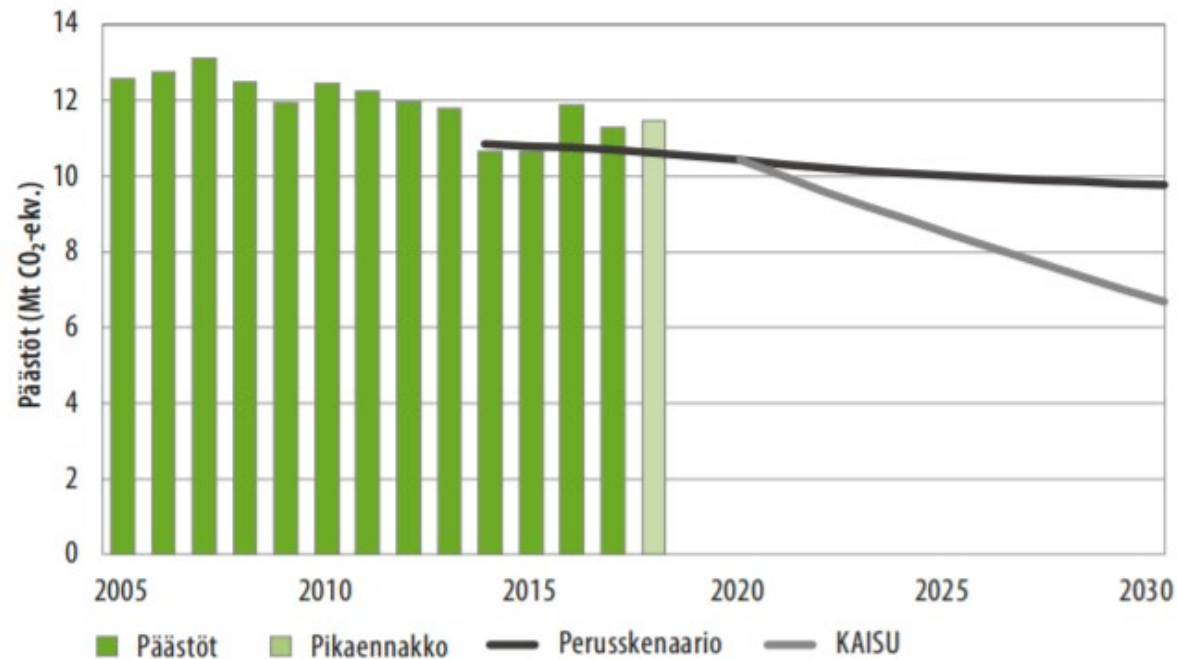
Motivan hankintapalvelu

EU:n puhtaan kaluston direktiivi ja näkymä kansalliseen täytäntöönpanoon

Atro Andersson

Liikenne- ja viestintäministeriö

Liikenteen CO₂-päästöjen kehitys ja tavoiteura

Kuvio 5. Liikenteen päästökehitys (pl. kotimaan lentoliikenteen CO₂-päästöt) vuosina 2005–2018 sekä perusskenaarion mukainen ja arvio keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelman (KAISU) toimilla saavutettavasta päästökehityksestä vuosille 2021–2030. Vuoden 2018 tieto on pikaennakkotieto.

Liikenteen energiankulutukseen ja CO₂-päästöihin vaikuttavat tekijät ja CO₂-päästövähennyskeinot

Liikennejärjestelmän energiatehokkuuden parantaminen

- Liikennesuoritteiden (ajoneuvokilometrien) kasvun taittaminen

Suorite
[km]

Liikennevälineiden energiatehokkuuden parantaminen

- Ajoneuvojen yms. ominaiskulutuksen (l/100 km tms.) pienentäminen

Liikennevälineen
energiatehokkuus
[MJ/km]

Fossiilisten polttoaineiden korvaaminen uusiutuvilla tai vähäpäästöisillä

- Fossiilisten polttoaineiden käytön vähentäminen

Käytetty
polttoaine
[g CO₂/MJ]

EU:n energia- ja ilmastopolitiikka

- EU:n kokonaispäästöjä vähennetään 2030 mennessä -40 %
- Päästökauppa vastaa -43 % päästövähennystavoitteesta ja taakanjako -30 %
- Taakanjakosektorin jäsenmaakohtaiset päästövähennysvelvoitteet vaihtelevat 0 ja 40 % välillä (Suomen tavoite -39 %)
- EU:n tasolla liikenne on ainoa sektori missä päästöt edelleen kasvussa. Liikenne vastaa noin neljäsosasta EU:n kokonaispäästöistä
- Hallitusohjelma tavoitteiden mukaisesti liikenteen päästöt tulee puolittaa vuoteen 2030 mennessä vuoden 2005 tasosta
- EU:n pitkän aikavälin päästövähennystavoite nettonollapäästöistä vuonna 2050 saattaa aiheuttaa painetta korottaa vuodelle 2030 asetettuja tavoitteita

Puhtaiden ajoneuvojen hankintadirektiivi

- Komissio on arvioinut alkuperäisen ehdotuksensa toimivuutta vaikutusarvioinnin yhteydessä ja on tunnistanut neljä pääasiallista haastetta mihin on pyritty vastaamaan uudistamalla direktiivi:
 1. Direktiivi ei edistä riittävästi puhtaiden ajoneuvojen julkisia hankintoja
 2. Puhtaiden ajoneuvojen markkinaosuudet ovat yhä pieniä.
 3. Direktiivi vaikutukset CO₂- ja pienhiukkaspäästöihin sekä liikenteen energiatehokkuuteen ovat jääneet pieniksi
 4. Direktiivi ei tue riittävästi EU:n kilpailukykyä ja kasvua
- Komissio antoi 9.11.2017 direktiivin muutosehdotuksen
- Trilogeissa saavutettiin sopu 11.2.2019. Sopu vahvistettiin heinäkuussa 2019
- Jäsenmailla 24 kk saattaa vaatimukset voimaan kansallisesti

Direktiivin soveltamisala

- Vaatimuksia sovelletaan julkisen sektorin ajoneuvohankinnoille sekä palveluhankinnoille
- Koskee ainoastaan uusia hankintoja tai sopimuksia, jotka ylittävät hankintalainsäädännön hintakynnykset
- Soveltamisalasta rajattu pois kaukoliikenteen linja-autojen hankinnat
- Artiklan 2 mukaan jäsenvaltio voi myöntää poikkeuksen mm. hälytysajoneuvoille, rakennustyömaiden ja armeijan ajoneuvoille sekä pyörätuolin käyttäjille tarkoitetuille ajoneuvoille (M1)

Direktiivin soveltamisala

CPV Code		
60112000-6	Public road transport services	Joukkoliikennepalvelut maanteitse
60130000-8	Special-purpose road passenger-transport services	Matkustajien erikoismaantiekuljetukset
60140000-1	Non-scheduled passenger transport	Tilausmatkustajaliikenteen palvelut
90511000-2	Refuse collection services	Jätteiden keruupalvelut
60160000-7	Mail transport by road	Tieliikenteen postikuljetukset
60161000-4	Parcel transport services	Pakettien kuljetuspalvelut
64121100-1	Mail delivery services	Postin jakelupalvelut
64121200-2	Parcel delivery services	Pakettien jakelupalvelut

Henkilö- ja pakettiautoille asetetut vaatimukset

Puhtaan ajoneuvon määritelmä:

- Vuoden 2025 loppuun mennessä enintään 50 g/km
- Vuoden 2025 jälkeen 0 g/km

Suomelle asetettu määrällinen velvoite:

- Kaikista uusista hankinnoista 38,5% ajoneuvoista tulee olla puhtaita ajoneuvoja

Raskaalle kalustolle asetetut vaatimukset (N2 ja N3)

Puhtaan ajoneuvon määritelmä:

- Ajoneuvo joka kulkee 100% jakeluinfradirektiivin (2014/94) määritelmän mukaisella vaihtoehtoisella polttoaineella, eli biopolttoaine, sähkö, kaasua tai vety
- Biopolttoaineiden osalta vaatimuksena on, että tuotannossa ei ole käytetty ns. high-ILUC raaka-aineita

Suomelle asetettu määrällinen velvoite:

- Kaikista uusista hankinnoista vuoteen 2025 loppuun mennessä 9% ja vuoden 2025 jälkeen 15% tulee olla puhtaita ajoneuvoja

Linja-autoille asetetut vaatimukset

Puhtaan ajoneuvon määritelmä:

- Ajoneuvo joka kulkee 100% jakeluinfradirektiivin (2014/94) määritelmän mukaisella vaihtoehtoisella polttoaineella, eli biopolttoaine, sähkö, kaasu tai vety.
- Biopolttoaineiden osalta vaatimuksena on, että tuotannossa ei ole käytetty ns. high-ILUC raaka-aineita

Suomelle asetettu määrällinen tavoite:

- Kaikista uusista hankinnoista vuoteen 2025 loppuun mennessä 41% ja vuoden 2025 jälkeen 59% tulee olla puhtaita ajoneuvoja

Sähköbussien alataavoite:

- Hankintaosuudesta 50% tulee olla täyssähköbusseja

Kansallisen lainsäädännön valmistelu

- Edellyttää uutta lainsäädäntöä ja valmistelun tueksi perustetaan työryhmä
- Työryhmän tehtävänä arvioida eri toteutusvaihtoehtoja ottaen huomioon alueelliset eroavaisuudet ja kustannustehokkuus
- Ilmasto- ja energiaministeriryhmän käsittely
- Luonnos hallituksen esityksestä lähetetään lausunnoille
- Lausunto kierroksella saatu palaute huomioidaan jatkotyössä
- Käännös ja laintarkastus
- Hallituksen esitys eduskunnan käsittelyyn keväällä 2020
- Direktiivin asettamat vaatimukset astuvat voimaan kesällä 2021

Kiitos! Kysymyksiä?

Ehdotus toimintamallista: Tiekartat

Ehdotus: Miten voisimme edetä?

Tavoite

- Lähdetään ennakoivasti valmistamaan hankintayksiköitä direktiivin kansalliseen toimeenpanoon

Toimenpiteet

- Laaditaan tiekartat eri tyyppisten (koko, alue, tehtävä jne.) hankintayksiköiden käytettäväksi, jotta tavoitteet ovat saavutettavissa ajoissa ja sujuvasti sekä saatetaan markkinoiden tietoisuuteen.
- Hankkijoilla on työn kautta mahdollisuus valmistautua tiukentuvaan lainsäädäntöön.
- Mukaan lähtevät hankintayksiköt saavat tukea valmisteluun.

Toimittajanäkökulma

- Ennakoivat tiekartat tuovat näkymää ja varmuutta alan yrityksille.
- Työssä oleellista on vuoropuhelu alan toimijoiden kanssa ja alueellisten verkostojen kanssa.

Tiekartan aikajana

2020 aikana

- Tunnistettu, mitä kannattaa tehdä ja koska
- Ennakoivat suunnitelmat vastaamaan lainsäädäntöä
- Vuoropuhelu markkinoiden kanssa käynnistetty

2025 aikana

- Tunnistettu, mitä kannattaa tehdä ja koska
- Ennakoivat suunnitelmat vastaamaan lainsäädäntöä
- Vuoropuhelu markkinoiden kanssa käynnistetty

Esimerkkejä keskeisistä kysymyksistä

- Mikä osuus voidaan/kannattaa täyttää omien autojen hankinnoilla ja mikä palveluilla?
- Onko etupainotteisuudesta hyötyä/haittaa, kun velvoitteet koskevat uusia sopimuksia?
- Miten osallistetaan markkinat?
- Milloin syytä tehdä investointeja esimerkiksi latausinfraan?

Alustava aikajana (täsmentyy ryhmän kanssa)

Keskeisiä kysymyksiä – Aikataulu ja resurssointi

- Ketkä ovat oikeat henkilöt tiekarttatyöhön organisaatiosta?
- Vaatii henkilöresurssia nyt – suurin hyöty painottuen tulevaisuuteen → Minkälaisen keskustelun vaatii organisaation sisällä, jos nähdään tarpeelliseksi osallistua?
- Aikataulu ja ryhmät:
 - Varmistuvat loppuvuoden aikana
 - Synkronointi jo käynnissä olevaan työhön?
 - Synkronointi tuleviin kilpailutuksiin?
- Vastaako tämä toimintamalli tarpeeseen?

Keskeisiä kysymyksiä

- **Merkittävät puitesopimukset seuraavan vuoden tai kahden aikana:**

- Milloin alkaa seuraavien puitesopimuksien valmistelut?
- Mitä nämä puitesopimukset ovat?

- **Merkittäviä kuljetuspalvelusopimuksia seuraavan vuoden tai kahden aikana:**

- Milloin alkaa seuraavien sopimuksien valmistelut?
- Mitä nämä sopimukset ovat?

- **Merkittäviä ajoneuvohankintoja seuraavan vuoden tai kahden aikana:**

- Milloin alkaa seuraavien sopimuksien valmistelut?
- Mitä nämä sopimukset ovat?

Yhteenveto ja seuraavat askeleet

- Hankintayksiköiden sitouttaminen
- Taustatietojen kerääminen
- Ensi vuoden aikataulun suunnittelu

Kiitos!

KEINO

KESTÄVIEN JA INNOVATIIVISTEN
JULKISTEN HANKINTOJEN
VERKOSTOMAINEN OSAAMISKESKUS

»» hankintakeino.fi